

Una conversa amb JORDI RIBAS i JOAN PONS

Un tàndem jove al món del cinema

Autor: **Ricard Casals Alexandri**

Jordi Ribas i Joan Pons es dediquen al so per cinema. Són tècnics de gravació en els rodatges i, també, muntadors de so. El seu currículum és encara petit, però són grans la seva il·lusió i empenya per fer un cinema especial.

Aquesta conversa fou gravada amb la intenció de publicar-ne només el text. S'ha intentat conservar el ritme de la conversa i la manera de parlar, tot i que, pel fet de participar-hi tres persones (molts cops parlant alhora), ha calgut editar-la per facilitar-ne la seva lectura i comprensió.

Tot plegat tingué lloc als estudis SONOBLOK (Barcelona) durant els dies 6 i 7 de maig de 2008, un cop acabades les mesclades de EL CANT DEL OCELLS, la pel·lícula d'Albert Serra.

Jordi Ribas i Joan Pons (fotografia: Ricard Casals)

L'aprenentatge

Ricard Casals.- *Aquesta és la segona pel·lícula en la qual he treballat amb vosaltres i em pregunto: Com heu arribat a muntar so de pel·lícules? Com heu arribat al món del cinema? Per voluntat pròpia, per alguna carambola...?*

Joan Pons.- Una mica de tot. Bé, primer de tot perquè vam estudiar cinema. Quan tenia dinou o vint anys vaig deixar el COU i em vaig posar a fer un curs de realització amb vídeo i vaig veure que m'agradava i vaig dir-me "vull fer alguna cosa més" i llavors vaig decidir d'estudiar cine...

Ricard.- *Cinema, en general?*

Jordi Ribas.- Bé, la carrera de cine. Sí, ja vaig entrar una mica pensant en fer so.

Ricard.- *I tu, Joan?*

Joan.- Jo vaig acabar el batxillerat i també estava bastant desubicat. L'únic que m'interessava una mica era el so, però no havia fet mai res. Havia tingut grups de música, de vegades havia gravat alguna cosa però tampoc tenia un especial interès pel cinema. I així, de casualitat, vaig fer les proves d'accés de l'escola de cinema i hi vaig entrar, però tampoc no n'estava gaire convençut.

Jordi.- Sí, però és que és una edat que tampoc era per dir "ho tinc claríssim, aquesta és la meva vocació".

Joan.- Clar, jo tenia disset anys. I no tenia vocació.

Ricard.- *I allà vau coincidir els dos?*

Joan.- Ens vam conèixer i allà em va entrar el "*gusanillo*" pel cine i pel so.

Jordi.- A tercer; a primer i segon tampoc no vam tenir massa relació.

Ricard.- *Què són, tres anys de carrera?*

Joan.- Són quatre anys, més la pràctica.

Jordi.- I els dos primers són comuns. Es fan grups pels rodatges i et toca segons com es parteixi la classe.

Joan.- Hi havia molta gent, seixanta o setanta persones.

Jordi.- De vegades s'intenta que en el grup - que pot ser de 4 alumnes - no hi ha hagi més d'un que ja vulgui tirar cap al so.

Joan.- És que érem cinc que volíem fer so, dels seixanta.

Ricard.- *I de quina escola esteu parlant?*

Jordi i Joan (els dos alhora).- De l'ESCAC (Escola Superior de Cinema i Audiovisuals de Catalunya).

Jordi.- Vam començar a tenir més relació a tercer, que és quan agafes especialització.

Joan.- Perquè fèiem pràctiques, classes comunes de so.

Ricard.- *I quan temps fa que vàreu acabar aquests quatre anys?*

Jordi.- Després de la carrera et queden projectes pendents que has d'anar acabant.

Joan.- Ara ha canviat una mica el sistema però abans era que quan acabaves, havies de rodar el projecte final i llavors era un any més.

Jordi.- Sobretot els de so. Com que érem pocs, s'acumulaven els projectes.

Ricard.- *I participeu en els projectes dels demás...?*

Jordi.- És clar, i tu mateix n'agafes com a cap de so. Jo, per exemple, tres, i tu...

Joan.- ... cinc.

Jordi.- Vas fer-ne cinc, de cap de so?

Joan.- Quatre o cinc...

Ricard.- *I fins que no es fan, i s'acaben, i se sonoritzen...*

Jordi.- S'han de rodar tots. S'han de muntar tots. I a més a més, tan es poden muntar en dos mesos com en mig any i llavors...

Ricard.- *... tot s'allarga.*

Joan.- Perquè es fan molts canvis. Tampoc no en tens gaire idea, però bàsicament és allà quan aprens. O sigui, en els quatre anys també aprens, però quan estàs ja acabant és quan aprens més i saps si t'agrada o no l'edició de so i el so directe. Allà és quan descobreixes una mica el "*mundillo*" del so directe i el muntatge de so.

Ricard.- *I com vau anar a petar amb l'Albert Serra?*

Joan.- Amb l'Albert Serra? Va ser bastant curiós, perquè l'escola organitza un festival de cine que és diu BASE FILM FESTIVAL. Em sembla que era la primera edició que feien i l'Albert presentava la primera pel·lícula que va fer que es deia CRESPIÀ, THE FILM NOT THE VILLAGE. Passaven la pel·lícula al Mercat de les Flors i ell feia una xerrada. Als alumnes, per aprendre, et permetien treballar en el festival gratuïtament i jo feia de projeccionista de la pel·lícula en vídeo. El sistema era de retroprojecció i jo estava darrere la pantalla assegut al sofà. Vaig veure tota la pel·lícula del revés i després vaig assistir a la xerrada que va ser bastant espectacular.

Ricard.- *I és que l'Albert ho pot ser bastant.*

Jordi.- Encara és recordada aquesta xerrada.

Joan.- Jo vaig quedar molt sorprès per la pel·lícula, perquè era una cosa totalment delirant i diferent a tot el que havia vist. A mi em va agradar. Vaig dir-me "aquest *tio* està molt sonat i fa una cosa molt diferent", i em va interessar molt. Llavors la xerrada encara va ser més forta perquè el primer que va dir és que es va cagar en totes les escoles de cinema que no servien de res. Bé, la gent va abandonar la sala ràpidament.

Joan.- A certa gent que estudia a l'ESCAC li fa una mica de ràbia, de vegades, el tema que es fa entorn de les escoles de cine de... Això és difícil d'explicar... Com que es munten una pel·lícula a la mateixa escola...

Jordi.- També s'hauria de mirar a cada escola.

Joan.- I com s'ho pren cadascú també.

Ricard.- *Però, exactament, què vols dir?*

Joan.- Bé, que et venen com una pel·lícula de...

Jordi.- Bé, de vegades sembla que hagis de tirar cap a fer cine d'una determinada manera.

Ricard.- *Amb "et venen una pel·lícula" vols dir que t'ensenyen un sol tipus de fer cinema?*

Jordi.- Tampoc no és ben bé això perquè tampoc és que sigui tan dogmàtic, però sí que hi ha professors que, més o menys, et venen una manera de fer cine. Allà es potencia molt que s'apregui a fer un cine molt formal, no? Vull dir, sortir sabent fer bé l'ofici, saps... Els curtmetratges que surten i triomfen més són els que formalment i tècnicament estan millor, no? Després també hi ha coses que penses...

Ricard.- *... tanta formalitat.*

Jordi.- Hi ha molta gent a l'ESCAC que també ho veu així. Però que l'Albert anés allà i que estigués dient "el que esteu fent és un puta merda que no val per a res", doncs a la gent no li va semblar bé.

Joan.- A les escoles potencien molt el tema dels curts i l'Albert sempre diu que els curts no serveixen per res i que són obres menyspreables.

Ricard.- *No? I tu, què creus? Serveixen, o no?*

Joan.- A mi, la veritat és que veure un curt no m'agrada gaire, prefereixo veure una pel·lícula. Però sí que entenc que, per a una escola, fer un curt és, a nivell pràctic, a part de possible, és útil perquè és com fer mini-pel·lícules.

Ricard.- *Un compendi de lliçons, no?*

Joan.- Ho veig com una peça de pràctica. No ho veig com una peça artística. Això és una opinió personal.

Jordi.- L'únic que l'Albert deia allà, o del que parla ell sempre, és com fer art. I a una escola s'aprèn l'ofici, no s'aprèn a ser artista, ni a ser un director.

Ricard.- *Les eines, el llenguatge.*

Joan.- Exacte.

Jordi.- I llavors es confronten dos punts de vista que en el fons tampoc no...

Joan.- ... no parlen del mateix.

Ricard.- *No estan parlant del mateix a un nivell, però sí que estan parlant del mateix com a cinema.*

Jordi.- Sí, però és que el cine és art i no és art.

Joan.- És art i tècnica. I ofici. I espectacle i entreteniment.

Ricard.- *Ell no ha anat a cap escola.*

Joan.- Ell no ha anat a cap escola... de cinema!

Jordi. - És veritat que no es pot aprendre.

Joan. - I així vam conèixer l'Albert, en definitiva. I llavors jo em vaig posar en contacte amb un noi que el coneixia a través d'una altra persona i li vaig demanar que li donés el meu telèfon per si necessitava algú de so.

Jordi. - Un dels directors de fotografia de HONOR DE CAVALLERIA, que anava a la nostra classe, també va veure aquell dia la projecció i...

Joan. - Exacte. I s'hi va posar en contacte.

Rodatge de HONOR DE CAVALLERIA (fotografia de Román G. Yñán)

El tàndem

Ricard. - Jordi i Joan, quina edat teniu?

Jordi. - Jo, 29.

Joan. - Jo, 26.

Ricard. - Com és que sempre aneu junts? Us he vist sempre junts.

Joan. - Agafats de la mà...

Joan. - Som amics!

Jordi. - Perquè tu ens has vist, bàsicament, en el que treballem. Hem fet junts HONOR DE CAVALLERIA, aquesta (EL CANT DELS OCELLS), la postproducció d'un documental...

Joan. - ... i el so directe.

Jordi. - No rodàvem junts però entre els dos vam fer el so directe, quinze dies cadascú. I la postproducció sí la vam fer junts...

Joan. - I els curts que havíem fet a l'escola. Bastants...

Jordi. - Sí, no tants, eh!

Joan. - Home, tres o quatre. I de postpo, cap.

Ricard. - Això vol dir que compartiu equipament i local?

Joan. - Compartim el material.

Ricard.- *El material: micròfons, gravadors i tot plegat?*

Jordi.- De local no en tenim.

Joan.- Material i preocupacions compartim.

Jordi.- Sí. Bàsicament quan vam començar va ser quan ens vam comprar junts l'equip, per HONOR DE CAVALLERIA. Hem seguit comprant equips i ho tenim tot en comú.

Joan.- I després, de totes les series de TV que hem fet, també ha sigut sempre entre els dos. A l'hora de parlar amb la productora sempre ens venem els dos i diem: "si un no pot, ho fa l'altre, com un tàndem". És com un equip.

Jordi.- Quasi mai treballem junts...

Joan.- Perquè no es dóna el cas, però...

Jordi.- ... no es dóna, però com que som com dos...

Joan.- Perquè ara a l'hora d'agafar coses et fa menys por. Sinó, enfrontar-te a un projecte que saps que seran molts dies de rodatge i partits... quan dius "aquest cap de setmana no puc", entre dos és molt més fàcil de repartir i si un no pot, pot l'altre i si no, busquem algú altre.

Ricard.- *I ja sabeu de quina manera treballa cadascú i us podeu acoblar perfectament.*

Joan.- A la gent, normalment, els és igual si hi va un o l'altre.

Jordi.- Mentre hi vagis i ho facis bé, és igual si un o l'altre.

Ricard.- *Per la vostra feina, gairebé sempre viviu, com a mínim, tres de les etapes que comporta un projecte: l'etapa de rodatge (la de producció), l'etapa de post-producció de so (el muntatge de so) i l'etapa final de mesclades. Com a mínim viviu aquestes etapes, perquè la de pre-producció potser no la viviu tant, oi? Alguna vegada podeu estar en alguna reunió de pre-producció?*

Joan.- Les localitzacions.

Jordi.- La pre-producció que es fa de so és: localitzar i fer lectura de guió.

Ricard.- *En aquestes etapes, n'hi ha alguna en la qual us trobeu millor? Alguna que us agradi més de fer?*

Jordi.- A veure, realment hem fet poca cosa de cinema. I sobretot, de so directe, molt poc. Jo he fet la de l'Albert i una peli que vaig fer sol el so directe i que va ser bastant dur. De cine-cine, de directe, res més. A mi m'agrada més la postpo. (post-producció)

Jordi.- M'agrada el directe però... A les pel·lícules de l'Albert t'agrada per l'experiència que és. Ara, a l'estiu, en faré una que també és amb gent amb la qual vaig estudiar. És més pel que pugui ser que no pel so directe. M'agrada més el muntatge de so. I tu, Joan, què hi dius?

Joan.- A mi em passa que depèn molt del cas. Sí que, per exemple, en els projectes de l'Albert interessa fer-ho tot, perquè no és una pel·lícula massa comuna, en la qual diguis "bé, faig el so directe i un altre que farà la postpo de so", sinó que ho entens més com un projecte tot unitari no? I esta bé. Amb el documental també m'agrada fer això, si es pot.

Jordi.- Bé, jo parlava de cine. En els documentals jo també.

Joan.- Però del cinema clàssic, de rodatge clàssic, jo també prefereixo la postpo. El so directe de cine convencional - pel que he vist, que és poc - no m'interessa gens .

Jordi.- No, a mi tampoc.

Ricard.- *Per què?*

Joan.- Perquè és tot un merder que no...

Jordi.- Jo, a part, aquests rodatges grans no m'acaben de..., no ho sé, és molt mecànic...

Joan.- Sí, és molt mecànic i artísticament no t'aporta gens. A mi, al menys.

Jordi.- A veure, s'ha de mirar cada cas, suposo. Però, no sé, per exemple, el documental està més viu, no?

Joan.- Perquè estàs en contacte amb persones.

Jordi.- Però també és més senzill. Estàs tota l'estona en acció, no?

Joan.- Coneixes gent.

Ricard.- *I hi participes molt, t'hi involucres molt, no?*

Joan.- T'hi involucres d'una manera que en un rodatge de cine convencional...

Ricard.- *I a més, l'equip és més petit.*

Joan.- I el so directe és més divertit també, perquè és més de "vidilla". No saps mai el que passarà. Això m'agrada, potser no és molt creatiu, però hi estàs ficat, has d'estar-hi ficat.

Jordi.- I sempre té un algun repte tècnic.

Joan.- ... de buscar-te una mica la vida.

Jordi.- T'has de saber moure, també tu com a perxista.

Joan.- Ho fas tot sol, normalment. I és divertit. Jo a vegades, fins i tot en programes de tele, m'ho passo bé. Són de tipus documental. Això em distreu. Però anar allà i posar nivells i que hi hagi un que fa això i l'altre, buf... tampoc estic fet per això. Has de tenir un caràcter que et permeti relacionar-te amb la gent, perquè el so directe és sempre com un estira i arronsa, i no és el meu caràcter. Bé, no és cap dels dos.

Jordi.- No, no, jo també. A nivell professional, en so directe no aguantaria ni dos segons. Fer coses així, amb gent que ja una mica saps que sintonitzes i que t'ho passes bé en el rodatge que t'agrada el projecte, això sí, però el que és un tècnic de so fent pel·lícules una darrere l'altre...

Ricard.- *Bé, també crec que tot depèn de la manera com heu començat, no?*

Joan.- Igual sí, perquè estàs acostumat a una cosa...

Ricard.- *Si haguéssiu començat d'ajudant d'un que va a rodatges i*

Joan.- Ho hem fet una mica això, tots dos...

Jordi.- No gaire.

Joan.- Jo ho he tastat una mica i no m'agrada, però perquè tampoc no serveixo, perquè un perxista bo ha de ser alt, ha de ser àgil, ha de ser perxista. I no som ni perxistes ni bons tècnic. Som de tot una mica.

Jordi.- Sí, en aquest sentit no som professionals d'especialitzar-te a *tope* en alguna cosa.

Joan.- No.

Jordi.- Potser algun dia s'haurà d'anar fent.

Joan.- Sempre ho diem això, que no fem res del tot bé, però fem una mica de tot. També està bé.

Els coneixements

Ricard.- *Entre el que vàreu aprendre a l'escola i el que després heu necessitat, de coneixements i processos tècnics, a l'hora de treballar, on creieu que hi ha més diferència? On heu vist més distància, més separació?*

Joan.- De connexió entre l'escola i el món real, vols dir?

Jordi.- No sé, a l'escola tot és molt bàsic... Amb el so directe, per exemple, a l'escola jo sí que crec que comences a provar coses i ja surts amb una base.

Joan.- Et serveixen, sí.

Rodatge de HONOR DE CAVALLERIA (fotografia de Román G. Yñán)

Jordi.- El muntatge de so, no tant. Has d'enfrontar-te a una cosa una mica més seriosa i arribar a fer un procés de mesclatges i tot per veure una mica el que hi ha.

Joan.- Surts molt verd.

Joan.- Sí, perquè quan fas un curt et penses que estàs fent més o menys el que toca, però en realitat encara estàs jugant a sonoritzar una cosa. No és gens professional.

Jordi.- Bé, entre que no domines el programa del tot...

Joan.- ... tampoc saps com es fa..

Jordi.- Al principi comences tu a la teva manera.

Joan.- Sí, t'ho inventes tu.

Jordi.- Faig els *fades* així, perquè em faig aquesta història i llavors la sessió (de treball del muntatge de so) la portes a mesclar i...

Joan.- El primer cop quan vas a mesclar fot por, clar.

Jordi.- En canvi amb el directe, tot i que és molt senzill i tal, és com que surts una mica més a prop del que realment faràs en el món professional, és la sensació que tens.

Joan.- També surts pensant-te que saps més del que en realitat saps. A mi aquesta sensació sí que em va... Després veus que el cada dia és aprendre, cada dia tot és nou, és diferent. I en canvi, quan surts, al menys jo tenia aquesta sensació, - ep, potser també és de l'edat - que jo ja sabia, ja ho controlava i..., però després ja veus que cada vegada és començar de zero i que contínuament has d'estar aprenent i adaptant-te.

Jordi.- Bé, és que jo també noto que el sistema que es fa a les escoles - bé, a l'ESCAC - de muntatge de so, és que tu, com a cap de so, fas tota la postpa del curt, menys mesclar-la, no? En canvi, si anessis agafant projectes i fessis de muntador de diàleg en un, de dissenyador en un altre projecte, de muntador d'ambients en un altre, potser fins i tot fer els efectes de sala, t'adonaries de moltes més coses, i planificaries més els passos.

Ricard.- *Et concentraries més en un tema.*

Jordi.- I aprendries més l'ofici concret.

Joan.- Sí, perquè realment surts de l'ESCAC i no saps ni que es fan efectes de sala a les pel·lícules. Nosaltres no ho sabíem.

Ricard.- *A l'escola són coneixements globals, generals, no? Queda tot sense diferenciar.*

Jordi.- I tu et fots un *curro* de l'hòstia en un curt, acabes una mica saturat. Cadascú treballa molt sol, saps, i no s'apren.

Joan.- Després veus que existeix el treball d'equip. Al menys en les pel·lícules més comercials.

Jordi.- O el tema dels efectes de sala. Vull dir, surts de l'escola que penses "bah, això dels efectes sala..."

Joan.- "Això és per recobrir una mica, o per les pelis americanes."

Jordi.- Quan els sents a la peli que estàs fent, penses "això tan exagerat, no sé que.." i després quan ho veus mesclat penses "això és..."

Joan.- ... és bàsic!

Jordi.- Imprescindible, no? I no t'havies fet ni a la idea. Estàs dos anys estudiant so i tampoc pots aprendre-ho tot, però falta una mica d'això, de tocar més les parts per separat.

Joan.- I després em sembla que es toca molt poc el que es necessita a un nivell més global.

Jordi.- De concepte, vols dir?

Joan.- Sí, de concepte. És una cosa que jo l'he après després.

Jordi.- Sí, però això potser també és, perquè treballes sobre els curts, que és el que surt del que s'està fent a l'escola.

Joan.- És difícil que t'ho expliquin això.

Jordi.- I trobar-te, per exemple, en HONOR DE CAVALLERIA, que és un altre món totalment diferent. Segurament no trobaràs res així a l'escola, per l'estil.

Altres interessos

Ricard.- *A més a més de la feina de so, tant pel cinema com per la publicitat...*

Jordi.- Bé, publicitat, zero!

Joan.- La menys que podem!

Ricard.- *... feu altres activitats, teniu altres interessos? Per exemple, sé que en Joan fa cançons.*

Joan.- Sí, faig cançons, però també he començat fa poc, eh? Bé, d'interessos, molts.

Jordi.- Menjar bé...

Joan.- Sí. No m'imagino fent una altra cosa que el so, però tampoc m'imagino tota la meva vida centrada en el so. Ho veig com una cosa temporal, que m'agrada molt i m'omple molt, però no tant pel so com pel que estic fent en el fons, em sembla.

Ricard.- *Pots explicar una mica més això que has dit: "no tant pel so com pel que estic fent"?*

Joan.- És que és complicat. No sé si m'he emmerdat en dir-ho això. No ho hauria d'haver dit.

Jordi.- Que no és vocacional del tot, vols dir?

Joan.- Home, vocacional sí que ho deu ser, perquè sinó te'n canses, perquè el so és un aspecte tan concret i tan tancat que si no t'agrada...

Ricard.- *Creus que és tancat? Què vols dir amb que és tancat? Que és reduït?*

Joan.- A part de reduït, que és una cosa de fixar-t'hi, de concentració.

Jordi.- Només treballes en so...

Joan.- Exacte! Ho veig com una cosa molt concreta, no? Un aspecte concret de... no sé. També em veig feliç, potser d'aquí cinc anys, gravant discos al mig de la muntanya. Segurament, encantat de la vida.

Ricard.- *A tu t'agrada el so, i la música també és el so.*

Joan.- Sí. Per exemple ara m'agrada molt aquesta pel·lícula perquè m'agrada ser-hi i si jo la veiés m'agradaria molt. Estic en el so perquè he estudiat això i perquè m'agrada. Jo no vull ser "tècnic de so", no vull ser "perxista", no vull ser...

Jordi.- Sí, a mi em passa una mica el mateix.

Joan.- Vull estar relacionat amb aquest món del so, però tampoc no passaria res si fos cambrer o...

Ricard.- *I fessis cançons...*

Joan.- Exacte!

Jordi.- Jo ho veig igual. No em veig vocacionalment com "hòstia, això és..." saps? El que tinc clar és que a mi m'agrada el cine i estar en projectes com el d'Albert i d'altres.

Ricard.- *Que si les veiessis al cine com a espectador diries "m'hagués agradat..."*

Jordi.- Exacte. O a vegades alguns projectes que potser en sí no són tan d'això, però t'interessa per la gent, o per l'experiència, o pel que sigui. Quan dic "sóc tècnic de so i tal" és com...

Joan.- Costa de dir-ho.

Jordi.- Sí. Em dedico al so, però .. no ho sé, m'agrada el cine, m'agrada la música. Saps, no sóc un malalt de la tecnologia. I això, una mica, va lligat amb el fet que tampoc siguem tan professionals.

Joan.- Exacte.

Ricard.- *És un estil, també.*

Jordi.- És no voler-te tampoc, potser...

Joan.- ... ficar-t'hi massa. I amb la música em passa igual perquè és el mateix. Vull dir, faig cançons, però no sé música, que és una mica com "fas so" però no saps tècnica. No som d'aquests que ens estudiem els llibres i que ho sabem tot. Sinó que el que saps és una mica a nivell pràctic, a nivell pràctic del que necessites. Amb la música em passa igual, toco la guitarra però podria tocar el trombó i seria igual de feliç, o la bateria, o el que faci falta.

Ricard.- *Però has fet una carrera de so, has anat a una escola durant quatre anys.*

Joan.- Sí, però jo normalment no dic que vaig estudiar so, jo dic que vaig estudiar cine, perquè en realitat és el que vam estudiar, el so va ser una especialització, però la carrera és diu "cinema".

Ricard.- *Creieu que la majoria surt com vosaltres, de l'ESCAC?*

Joan.- Em sembla que és tot el contrari.

Jordi.- No, bé, tot el contrari tampoc. Conec gent que tampoc s'ha llençat al món professional, ni s'ha encasellat, que va fent i tal. També estàs en un moment de la vida que hi ha moltes altres coses a part de la feina. Encara que hi ha gent que, directament, s'agafa a la feina. Però és que surts de l'escola i no saps ben bé el que hi ha, i llavors et vas dient "a veure, començo fent tele però, hòstia, això a mi no em diu res". Crec que hi ha gent de tot a l'ESCAC.

Joan.- Per a mi, és la imatge que dona la majoria de la gent que surt de l'ESCAC.

Jordi.- Però mira la nostra promoció, quanta gent està treballant en pla professional, fent moltes coses?

Joan.- Que no hi siguin no vol dir que no hi hagi la intenció. Jo crec que la intenció de la gent potser és més així. També passa que el so és un món tancat, perquè no hi ha molta gent...

Ricard.- *Perquè és petit, també, no?*

Joan.- Exacte, però en realitat és un món molt obert perquè pots fer mil coses.

Ricard.- *No hi ha tanta frontera.*

Jordi.- Sí, sí, exacte.

Joan.- I nosaltres també ens podem permetre aquest luxe, perquè no ho pot fer tothom. Clar, un director de fotografia o és director de fotografia, o és elèctric,... però és alguna cosa.

Ricard.- *Però no serà muntador de imatge. El muntatge de imatge és un altre món.*

Joan.- Perquè és el seu concepte, perquè també ells podrien sortir i dir "doncs, jo ara faré tècnic de il·luminació de teatre". No ho fa ningú això, perquè a l'ESCAC surts molt amb la formació de "si has estudiat director de fotografia és perquè vols ser director de fotografia i vols fer pel·lícules".

Jordi.- L'avantatge que té el so és que està més sol·licitat, costa menys trobar feina. I la gent que vol ser director de fotografia han de perseguir-ho molt. Nosaltres hem fet documentals, hem fet tele, hem fet cine, hem fet postpo, so directe. Ens movem una mica.

Joan.- Fem una mica de tot i res de bé.

Jordi.- Però perquè en el so hi ha demanda.

Joan.- Però també haguéssim pogut entrar a fer pràctiques a un estudi que t'oferien en sortir de l'ESCAC i estar fent takes de doblatge.

Jordi.- Però tu ho haguessis fet això? Jo no ho he fet.

Joan.- No, però ho haguéssim pogut fer. Vull dir que és una decisió que un pren. Hi ha un moment que dius...

Jordi.- Jo crec que més que res és que vas provant.

Joan.- Sí, però també ens haguéssim pogut tancar, fer només tele i no emmerdar-nos en res més.

Jordi.- No és que sigui una decisió conscient, arriba un moment que penses "això a mi no em val, al principi estaré guanyant una pasta, però..."

Joan.- Això vol dir que hi ha una consciència, vol dir que hi ha un moment que tu ho penses i decideixes.

Ricard.- *Crec que un mateix no n'és conscient, però sí que hi ha una tendència interna, hi ha com un desig intern.*

Joan.- Exacte, de no tancar-te el camí.

Jordi.- Totalment, però no fas un plantejament com "ara faré això". Vas saltant i un dia dius: "d'això que he fet, prou, ja no ho faré més!"

Ricard.- *També esteu en uns anys, en una etapa en la que ho podeu fer, això.*

Joan.- Totalment d'acord. No tenim lligams tan forts, ni familiars ni econòmics, com perquè t'hagis de...

Jordi.- Tot acompanya.

Joan.- I també és veritat que hem tingut molta sort, perquè hi ha molts companys nostres que no ho han pogut fer això i, si haguessin pogut, igual també ho haurien fet. Nosaltres hem tingut sort.

Jordi.- De so, o en general, dius?

Joan.- De so. Hem tingut sort d'agafar projectes i poder-los fer i guanyar-nos una mica la vida, perquè si no tinguéssim res de diners tampoc ho podríem fer, la veritat. També ens hem de mantenir una mica.

Jordi.- Nosaltres vam tenir sort de comprar material, en un moment donat, unir-nos i començar a tirar i a espavilar-nos. Una mica així i ens ha anat bastant bé.

Joan.- Ens ha anat molt bé. Ens ha anat fantàsticament bé!

Jordi.- Pel que aspirem, sí.

Joan.- Sí, jo estic molt content. No m'ho pensava pas. Però la intenció és això: és tenir una masia, fer un estudi. (rialla)

Jordi.- No ho sé, ja es veurà.

Ricard.- *Qui sap. Igual d'aquí cinc anys estàs fent una altra cosa.*

Jordi.- Estàs aquí treballant, fent takes.

Joan.- Home, també m'agradaria molt mesclar una pel·lícula.

Ricard.- *És maco mesclar.*

Joan.- ... és un procés. Però mesclar-la amb temps. Mesclar implica tenir una carrera d'abans, d'estudi, de maquinària i de....

Jordi.- Nosaltres hem parlat que fem de tot, però la mescla sí que és un món que no... Els efectes sala també, no crec que els puguis anar fent...

Ricard.- *Perquè els acabes de descobrir.*

Jordi.- Però em refereixo que són coses que sí que has d'estar una miqueta...

Joan.- Jo, per exemple, mesclant les cançons me n'adonava que tu mescles una cosa i et penses que està bé i ho escoltes l'endemà i.. És un món súper...

Joan.- Tenir el gust i les idees ràpides és el que distingeix algú que sap mesclar i algú que no.

Jordi.- Bé, el que té la mescla és que en ser l'últim procés, sempre té alguna cosa d'especial, no?

Joan.- Té molt de color, de llum.

Ricard.- *A l'època en què vaig començar, el muntador d'imatge també s'encarregava de muntar el so. Més tard va aparèixer el muntador de so, a part. Ara, alguns, com l'Albert Manera, en Ferran Mengod, o vosaltres mateixos, feu el so del rodatge i després podeu muntar el vostre propi so. Això és fantàstic.*

Jordi.- Sí, però el nivell en que ho deuen fer en Manera o en Ferran... , aquests sí que tenen una dedicació absoluta.

Joan.- També han fet unes quantes pel·lícules, no? El Ferran n'ha fet quinze o vint.

Jordi.- Vull dir que també és difícil saber fer de tot i bé. Nosaltres fem el directe, sense fer les coses massa... Jo, depèn de quina cosa, no m'atreviria a fer-la, ni molt menys. I de la postpo també, però és diferent perquè ja és un altre procés.

Joan.- Per a mi, fer bé el so directe d'una pel·lícula convencional és molt difícil, perquè són tants els factors que has de tenir en compte, a part del material.

Jordi.- Bé, més que res és que les cagades de so directe són més difícil d'arreglar. A la postpo la pots cagar en que no saps com enfocar una seqüència, però amb el director s'acaba traient. En canvi si una seqüència no la graves bé...

Joan.- És molt difícil.

Jordi.- Sí. El so directe és "durillu".

Pel·lícules dels altres

Ricard.- *Em podeu dir tres pel·lícules que us agradin pel so.*

Jordi.- És que segur que jo no m'hi fixo mai.

Joan.- Jo tampoc.

Ricard.- *No t'hi fixes mai? Fantàstic!*

Joan.- Jo tampoc. No et podria mai dir cap pel·lícula que m'agradi pel so, perquè...

Jordi.- Vaig veure fa poc ELEPHANT, del Gus Van Sant....

Joan.- Home, Gus Van Sant, és interessant el que fa amb el so.

Jordi.- És una peli que de concepte, és... Amb les pelis del Gus Van Sant sí que et fixes una mica amb el so per cosetes que té. La majoria de cine que miro tampoc el so hi destaca peculiarment.

Ricard.- *Potser és millor que no destaqui, oi?*

Jordi.- Sí, sí.

Joan.- És una pel·lícula interessant de veure-la. A nivell de so.

Jordi.- És com molt sofisticat.

Ricard.- *Crec que va amb el micròfon de la càmera i amb un altre d'estèreo. Molts pocs micros i poca cosa de so. ¿És aquella que hi han uns trets dintre d'un institut?*

Joan.- Hi han moments amb el so saturat. Sí, té coses rares.

Jordi.- Sí, sembla com si estigués feta amb inalàmbrics.

Ricard.- *Bé, és una barreja...*

Jordi.- Els efectes sala sembla que es colin, quasi, pels inalàmbrics, però jo crec que deuen estar com ...

Joan.- ... refets.

Jordi.- És tot com molt... no sé, és rar.

Joan.- És estrany... de pensar-ho. De concepte jo crec que ho ha fet un *tio* que és un creador, en serio. No sé, em dona aquesta sensació.

Joan.- Sí. I amb aquella de GERRY?

Jordi.- Però aquesta sí que ja és més so directe ...

Joan.- Sí, però de concepte i de perspectives també és molt... A mi m'agrada molt això a les pel·lícules: notar que la pel·lícula està molt per damunt de la tècnica. M'agrada notar-hi els errors perquè et transmet una riquesa, una vida, una autenticitat que és difícil de veure. I amb GERRY passa això que hi ha moments que l'inalàmbric té vent.

Ricard.- *Però segons qui et pot dir que quan sents el vent en un micròfon és que ja te n'estàs adonant que allà un micròfon.*

Jordi.- Amb GERRY em va passar això, potser perquè jo sé com sona el vent en un inalàmbric.

Joan.- Si ho analitzes.

Jordi.- Però bé, també penses "aquests estan fotent so directe de veritat", saps. Estàs fotent un travelling de 200 metres i amb l'inalàmbric i passi el que passi! També és veritat que el so destaca molt en un tipus de cine i...

Joan.- ... el tipus de cine en què el so hi destaca molt és el tipus de cine que a nosaltres no ens agrada. Bé, al menys a mi.

Jordi.- Després quan vas aprenent més i t'hi fixes, també saps valorar - per exemple, les de KAURISMÄKI – les pel·lícules que en principi no són espectaculars, però que en veritat tenen un tractament molt més ben fet del que sembla.

Joan.- Molt ben posadet.

Jordi.- Però per això ja has de ser una mica del gremi.

Joan.- Està tot molt ben posat i molt..

Jordi.- Cada so sona com ha de sonar.

Joan.- ... triat.

Jordi.- Això tampoc no és tan fàcil. Però passa desapercebut, no?

Joan.- Jo vaig al·lucinar amb els efectes sala de KILL BILL. Vaig anar al cine i vaig al·lucinar. Perquè hi ha una seqüència dins un taüt del que en vol sortir i vaig dir-me "però, com està fet?" És que els americans també tenen un tractament del so que són..

Jordi.- És veritat que en això sí que ara també m'hi fixo.

Joan.- ... són doctors. Crec que són doctors de freqüències i estudien...

Jordi.- Sí. Són científics!

Joan.- Sonava un so greu separat i després un punt d'agut de l'espasa i del clau.

Ricard.- *Porten molts anys fent això.*

Joan.- Els passos en aquella església en que hi surt un *tio* caminant, sonen que... se't ficava la pell de gallina. Per a mi, allò era música! Sonaven...!

Jordi.- Sí. Això que també t'hi fixes i dius "potser no és el tipus de cine que més d'això, però..." Vaig veure una peli que es deia EL ÚLTIMO REY DE ESCOCIA, crec que és...

Joan.- La de Forest Whitaker?

Jordi.- Sí. Les veus sonaven d'una forma! O aquesta de 300, per exemple. El dolent també té una veu, que no sé com la tracten, però fot por, saps.

Joan.- Sí. Què ens agrada també? GHOST DOG ens agrada. Però, de so, GHOST DOG està bé. És molt natural.

Jordi.- Quan ara sents el soroll dels coloms, penses... jo penso...

Joan.- Sí, jo penso en GHOST DOG. Perquè és això, el bon gust de triar les coses bé. Tot està ben triat. No sé si és so directe o wildtracks, o què és, però... És agradable, és una pel·lícula molt maca. I la veu en off està molt ben feta. I els ambients.

Ricard.- *Bé, és que una cosa és que el so tingui qualitat de gravació i qualitat de reproducció i l'altra és que el so estigui ben triat en ell mateix, sigui "aquell so", no? De vegades hi ha coses molt ben preparades, molt correctes, molt professionals, netes, sense distorsió, però que tenen un so que només és correcte i prou.*

Joan.- Que no té vida.

Ricard.- *Un so que és industrial. I de vegades hi ha pel·lícules, que tenen un so, potser més brut o són films antics monoaurals, que tenen alguna cosa que encara segueix viva, no?*

Joan.- Això és el més difícil. Em sembla que quan estàs treballant, costa molt de veure si estàs en aquest camí o si no estàs en aquest camí. Necessites distància i temps per veure-ho, però és la fita, no? Triar bé i tenir bon gust, bàsicament.

Jordi.- De vegades també hi ha coses molt professionals i molt ben fetes, que també estan molt bé, saps. Vull dir, per exemple, EL ORFANATO. És així més de gènere i tal, vull dir que també és un treball de so pel que has de tenir unes facultats.

Joan.- No ho pot fer tothom.

Jordi.- A mi em posen a fer això i potser no sabria fer-ho.

Joan.- No en tindriem ni idea.

Ricard.- *Bé, potser ara no, però potser d'aquí un temps sí.*

Joan.- Però has d'aprendre l'ofici també. Hi ha l'ofici.

Jordi.- A l'escola hi havia un tipus de curt que pensaves "uf, això és que no em ve de gust, ni començar-lo, no?" Perquè has de jugar amb el so d'una manera que...

Rodatge de EL CANT DELS OCELLS (fotografia de Román G. Yñán)

Ricard.- *Més convencional?*

Joan.- Bé, també el que passa que hi ha munt de clixés en el món del...

Jordi.- Però ja ni tan sols convencional. Segurament va lligat amb el tipus de cine que tu mires, no?

La feina, el treball

Ricard.- *Quan us telefonen per a una feina, com decidiu el sí o el no, en funció del tipus de projecte?*

Joan.- Això influeix molt.

Jordi.- Si ja ens coneixen per això. Som aquell parell que fem massa coses petites, més o menys ben fetes i que traïem d'*apuros* a...

Joan.- Sí, però ja ens va bé. Bé, a mi ja em va bé. Vull dir que si a mi em truquessin - la veritat és que no passarà - però si em truquessin per anar a fer la peli de l'Almodóvar no se m'acudiria anar-hi, ni torrat del cap! Primer perquè no ho sabria fer, perquè no tinc l'ofici com per fer bé el que ells volen i que surti. Jo podria fer el que jo sé fer però el que ells volen... Clar, hi ha munt de clixés de... bé, de clixés, no... de necessitats a nivell de so, no? Tal pel·lícula, si és així, ha de sonar d'una manera que ja està establerta. I si no ho saps fer?

Jordi.- Sí.

Joan.- És com saber fer un cotxe.

Jordi.- El que sí trobo que està bé, per exemple, és poder treballar en aquest tipus de pelis. Jo, per exemple, de muntador de diàlegs. Sí que potser entraria a treballar en una peli així en la que no m'hi veuria massa proper, no? Però per fer com més de tècnic sí que trobo que està bé, no? Com es fa una feina, això sí. Perquè també aprens coses i veus com es fa una pel·lícula de cine, no?

Ricard.- *Quan entres en una pel·lícula, tant si és muntant com mesclant, a mida que hi vas treballant, acabes a dins. Crec que el fet que t'agradi o no, és secundari. És una altra cosa.*

Jordi.- Però hi fa molt.

Ricard.- *Sí, hi fa molt, però...*

Jordi.- Jo crec que si et toca fer el disseny de so i posar la part creativa a una cosa que no acabes d'enfilar bé...

Joan.- ... a una cosa que no t'agrada.

Ricard.- *Home, si no l'acabes d'enfilar, no ho podràs fer, no?*

Joan.- Has de saber trobar-hi les coses bones. Tot té coses bones. Sempre.

Jordi.- Potser un dia et ve de gust posar-te a prova i a veure què passa, no? Fer alguna cosa així, totalment diferent.

Joan.- A tu t'agrada posar-te a prova!

Jordi.- No, no ho fet mai. No he fet mai cap pel·lícula així.

Joan.- No, però posar-te a prova en altres coses, em refereixo.

Ricard.- *Ara és quan la setmana que ve us truquen per fer una pel·lícula de por, oi?*

Joan.- Buf, és que no ens trucarien ja...

Jordi.- No. També crec que les coses surten. Tothom es va movent i s'ajunta de manera natural. Si no ho busques, dubto que et truquin mai.

Joan.- Sí. Mentre ens puguem mantenir fent el que més o menys sabem fer i ens agrada és una sort. La putada és quan no hi ha res del que et sentis identificat i que hagis de començar a fer coses una mica a disgust i que no les sàpigues fer gaire bé. Aquesta situació és més incòmoda. També ens hi hem trobat una mica, però.

Jordi.- Això també em passa a mi quan acabo de fer les pelis amb l'Albert, que tens una mica de *baixón* per tot el que et ve. Saps que, depèn del que et vingui, no et motivaràs tant.

Joan.- A Catalunya, déu n'hi do el panorama que hi ha de directors que fan coses interessants. Però també és difícil entrar-hi.

Ricard.- *No sé sap mai, eh!*

Joan.- Està bastant tancat. Cada director, més o menys, ja treballa amb els seus.

Jordi.- Has de buscar i nosaltres no busquem, ara.

Jordi.- Però potser un dia, si ens ve de gust, ho comencem a buscar.

Ricard.- *La gent us coneix, potser no directament però sí d'oïda, i saben que sou un tàndem que teniu el vostre equip, que treballeu, que sou tranquils, que podeu muntar el so, si cal, que heu fet dos llargmetratges amb l'Albert Serra.*

Jordi.- Sí, això pot ser.

Joan.- I tant! però és una loteria!

Jordi.- Hi ha d'haver el nostre pas d'anar-ho a buscar.

Ricard.- *En el cas que us truquin, no és anar-ho a buscar, és dir "què, ho fem o no?"*

Jordi.- Bé, sí, és clar.

Joan.- Si ens hi hem trobat algun cop així, li hem dit mig que no!

Jordi.- Però tampoc han sigut coses que, potser, han interessat massa.

Ricard.- *M'imagino que hi ha projectes que tampoc saps molt bé quina cara tenen.*

Joan.- Ni cap on sortiran.

Ricard.- *No tot és tan clar com l'Albert Serra.*

Jordi.- Tampoc veus quina cara té.

Joan.- Bé, ara sabem la cara que té. Quan ens hi vam ficar no en teníem d'idea! Ni idea!

Jordi.- Quina? Parles de HONOR DE CAVALLERIA?

Joan.- Clar.

Jordi.- Sí, però havies vist CRESPIÀ. Vull dir, és el més a prop del que a mi m'agrada del que he vist mai que jo pugui fer, saps?

Joan.- Que ho tingui a l'abast. Sí, clar.

Jordi.- No sé...

Ricard.- *Ho deixem aquí?*

Jordi.- Vinga!

Joan.- Ja està!

Autor: **RICARD CASALS ALEXANDRI**

Primera versió: 15 de juliol de 2008

Revisió: 31 d'agost de 2008

Contacte: casals.ricard@gmail.com

QUADERN DE SONS: <http://desons.blogspot.com/>

Per contactar amb els entrevistats:

Jordi Ribas: jordi77rs@yahoo.es

Joan Pons: ponsclixe@yahoo.es

Aquest text està acollit a la llicència de CREATIVE COMMONS
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/deed.ca>

